

2024-03-19

Havanna

Landöversikt Kuba mars 2024**Basfakta***

Huvudstad:	Havanna
Folkmängd:	11,2 miljoner
Språk:	Spanska
Yta:	110 860 km ² [Sverige: 449 964 km ²]
Statsskick:	Socialistisk republik och enpartisystem
Stats- och regeringschef:	Miguel Díaz-Canel (sedan april 2018)
Premiärminister:	Manuel Marrero Cruz
Utrikesminister:	Bruno Rodríguez Parrilla (sedan mars 2009)
Valuta:	CUP, kubansk peso samt en växlingsbar valuta, MLC.
Växelkurs:	24 CUP = 1 USD (ambassader och statliga företag), 120 CUP = 1 USD (privatpersoner och Mipymes)
Utlandsskuld:	ca 30 miljarder USD* (EIU)
Valutareserv:	4,6 miljarder USD* (EIU)
BNP (nominell):	27 miljoner USD år 2023* (EIU)
BNP/capita (PPP):	15 800 USD* (EIU)
BNP-tillväxt:	2,2 % år 2023*** (EIU)
Arbetsför befolkning:	5,1 miljoner, varav 35 % i privata sektorn** (ONEI)
Arbetslöshet:	ca 1,6 % år 2023* (EIU)
Minimilön:	2100 CUP. Medellönen är ca 5000 CUP
Varuimport:	ca 9,9 miljarder USD år 2023* (EIU)
Varuexport:	ca 2,2 miljarder USD år 2023* (EIU)
Bytesbalans:	ca -1,6 miljarder USD år 2023* (EIU)
Handelsbalans:	ca -7,6 miljarder USD år 2023* (EIU)
Viktiga exportnäringar:	Hälsoservice, turism, olja, socker, tobak, rom, nickel, farmaceutiska produkter
Viktiga importprodukter:	Olja, livsmedel, maskiner, kemiska produkter
Största handelspartners:	EU (Spanien), Kina, Mexiko, Ryssland, Venezuela och USA
Sveriges export till Kuba:	142 miljoner SEK 2023 (SCB)
Sveriges import från Kuba:	33 miljoner SEK 2023 (SCB)

EIU - Economist Intelligence Unit.

ECLAC- Ekonomiska kommissionen för Latinamerika och Karibien

ONEI - Oficina Nacional de Estadística e Información

SCB - Statistiska Centralbyrån

* Siffrorna är svåra att verifiera och bygger delvis på uppskattningar

** Enligt kubanska statliga uppgifter

*** Senaste officiella siffran. Uttalanden från den kubanska regeringen och oberoende ekonomer gör dock gällande att tillväxten var negativ 2023

Geografisk och demografisk översikt

Kuba är den största ön i den karibiska övärlden och ingår i ögruppen Stora Antillerna. Dit hör även Jamaica, Hispaniola (Haiti och Dominikanska Republiken) samt Puerto Rico. Kubas landyta på 110 860 km² motsvarar en fjärdedel av Sveriges. Förutom huvudön Kuba ingår drygt 4 000 större och mindre öar, kobbar och skär i territoriet. Näst största ön är Isla de la Juventud. Två tredjedelar av Kuba utgörs av slättland och en tredjedel av berg. Klimatet är tropiskt med varma, fuktiga somrar och milda, torra vintrar. Mellan juli och oktober drabbas den karibiska regionen ofta av tropiska orkaner.

Kubas befolkning är av europiskt och afrikanskt ursprung. Den förväntade livslängden vid födseln är 79 år. Medelåldern är 41 år, vilket är högt i regional jämförelse. Kubas befolkningstillväxt är negativ. De främsta orsakerna till detta är en åldrande befolkning och låga födseltal (Kuba har Latinamerikas lägsta natalitet med endast 1,7 barn per kvinna att jämföra med 2,1 för regionen), samt en omfattande migration. Idag beräknas över två miljoner kubaner ha lämnat Kuba sedan revolutionen 1959. Unga vuxna i arbetsför ålder är överrepresenterade bland de som lämnar landet.

Historia

När Christofer Columbus landsteg på Kuba den 29 oktober 1492 beboddes ön av de tre urfolksgrupperna: siboney, arawak och taíno, med en sammanlagd uppskattad befolkning på 120 000. Några år efter att Spanien lagt Kuba under sig hade en majoritet av urfolksbefolkningen avlidit som följd av strider, svält och, framför allt, smittosamma sjukdomar. Spanjorerna hittade inga stora guld- eller silverfyndigheter i Kuba, men tack vare sitt strategiska geografiska läge kom Havanna att bli en knutpunkt för den spanska sjöfarten och imperiets viktigaste hamnstad. På 1600- och 1700-talen blev exporten av socker från Kuba alltmer lönsam. Sockerplantagerna använde i stor utsträckning afrikanska slavar. Det koloniala samhället delades upp efter ras och klass – det fanns vita, fria svarta och slavar. Vita födda i Kuba, kreoler, hade inte samma rättigheter som spanskfödda vita. Mot slutet av 1700-talet började kreolerna kräva ökade rättigheter.

Medan de spanska kolonierna i Syd- och Mellanamerika gjorde sig självständiga under 1810- och 20-talen, uppstod inte någon självständighetsrörelse i Kuba. Detta berodde till stor del på ekonomins beroende av slaveriet och att slavarnas uppror i Haiti framstod som ett avskräckande exempel för den styrande klassen. Under mitten av 1800-talet växte dock självständighetsrörelsen i styrka. Det första självständighetskriget 1868–78 slogs ned av spanjorerna, men bidrog till att slaveriet avskaffades 1886. 1895 inledde kubanska patrioter ett befrielsekrig,

med advokaten, poeten och journalisten José Martí som främste ledare. Martí, som tillhörde en grupp av kubaner som levde i exil i USA, stupade i det första mötet med den spanska armén 1895. José Martí har sedan sin död betraktats som Kubas landsfader.

USA, som hade allt större ekonomiska intressen i landet, blandade sig i konflikten 1898, och det s.k. spansk-amerikanska kriget bröt ut. USA gick snabbt segrande ur kriget, med resultat att Spanien avträdde Kuba, Puerto Rico och Filipinerna till USA. Kuba blev därmed självständigt från Spanien, men var under amerikansk ockupation fram till 1902, då landet blev formellt politiskt oberoende. För att vinna sin självständighet tvingades emellertid Kuba att införliva i sin konstitution ett tillägg till den amerikanska lagen som senatorn Platt drivit igenom, vilket gav USA rätten att ingripa militärt i Kuba närhelst amerikanska intressen hotades. I tillägget ingick också att USA hade rätt att ha kvar sina militära baser i Kuba som upprättats under kriget mot Spanien, vilket är bakgrunden till Guantanamo-basen som USA fortfarande innehar.

USA kom att ockupera Kuba en andra gång 1906, efter att republikens första president Tomás Estrada Palmas styre kollapsat. Från 1908 styrdes Kuba av valda presidenter av liberal eller konservativ inriktning. President Machado valdes till president 1925, men behöll makten efter sitt legala mandat tills han störtades 1933. Val återinrättades, och 1940 vann översten Fulgencio Batista presidentvalet. Han lämnade makten 1944, men kvarstod som en viktig politisk aktör och före valet 1952 grep han makten genom en statskupp. 1940- och 50-talen präglades av tilltagande politisk turbulens och korruption. Amerikanska maffior hade under förbudstiden på 1920-talet etablerat sig i Kuba, och blev alltmer närvarande.

Under president Roosevelt lämnade USA 1934 alla militära installationer, förutom Guantánamo-basen. Hyresavtalet skrevs om, och gäller nu till dess båda staterna ömsesidigt säger upp det (Kuba hävdar att avtalet är olagligt).

1953 ledde den unge advokaten Fidel Castro, aktiv i det nationalistiska Partido Ortodoxo, en väpnad attack mot militärbarackerna i Moncada, i östra delen av landet. Upproret misslyckades och Castro dömdes till 15 år i fängelse. Castro fick dock amnesti 1955 och begav sig då till Mexiko för att tillsammans med bl.a. sin bror Raúl Castro och Che Guevara förbereda ett nytt uppror. 1956 ledde han 82 man som reste över i båten "Granma". Endast ett fåtal överlevde de första striderna mot Batistas styrkor; dessa drog sig därefter upp i bergen Sierra Maestra. Från den begränsade basen lyckades Castro genom gerillakrigföring leda den revolution som tog över makten i landet den 1 januari 1959. Ett

uppenbart vanstyre av Batista och det faktum att USA drog tillbaka sitt stöd till diktatorn bidrog.

Den revolution som Fidel Castro ledde var ursprungligen en koalition av olika politiska rörelser som stred tillsammans för att återupprätta demokratin under 1940 års konstitution. Efter revolutionens seger etablerade Castro dock snabbt och med hårda metoder total kontroll över landet. Politiska partier förbjöds och oberoende fackföreningar likaså. Oppositionella media stängdes och 1960 etablerades i varje kvarter kommittéer för försvar av revolutionen.

Motståndare till Castro inledde redan 1959 gerillaattacker från baser i bergstrakterna – det s.k. Escambray-upproret som slogs ned slutligt först 1965. USA erkände Castros regering i januari 1959, men i takt med Castros allt tydligare socialistiska och senare kommunistiska politik försämrades den bilaterala relationen. Efter att amerikanska oljebolag i augusti 1960 vägrat raffinera olja från Sovjetunionen förstatligade Castro deras tillgångar i Kuba. Förstatligandet av amerikanska tillgångar fick USA att bryta de diplomatiska förbindelserna och införa en handelsbojkott som 1962 stadfästes som det amerikanska embargo som – i modifierade former – gäller än idag.

I april 1961 invaderade en styrka tränad av amerikanska CIA Kubas sydkust vid Grisbukten. De 1 400 exilkubanerna slogs dock snabbt ned av Kubas försvar.

Amerikanska spaningsplan upptäckte i oktober 1962 sovjetiska missiler på kubanskt territorium. USA svarade med att stänga av kubanska hamnar från vidare leveranser. Efter direkta förhandlingar mellan president Kennedy och Sovjets generalsekreterare Chrusjtjov drog Sovjet tillbaka missilerna.

Konflikten med USA fick till följd att Kuba uteslöts ur den regionala organisationen OAS (De amerikanska staternas organisation), och de allra flesta länder i regionen bröt de diplomatiska förbindelserna. Under 1960- och 70-talen intog Fidel Castro en hög profil som en ledande företrädare för utvecklingsländer. Kuba stödde – även militärt – socialistiska och befrielseörelser i bl.a. Angola, Namibia, Kongo och Etiopien, samt också gerillarörelser i flera latinamerikanska länder.

Under kalla kriget var Kubas ekonomiska beroende av Sovjetunionen stort, och efter Östblockets upplösning 1991 kollapsade den kubanska ekonomin (den så kallade *speciella perioden*). BNP beräknas ha minskat med cirka hälften under första delen av nittioalet, och levnadsstandarden för kubaner sjönk kraftigt (och har därefter aldrig återställts till den nivå den var på slutet av 1980-talet).

I början av 2000-talet fann Kuba en ny ekonomisk samarbetspart i Hugo Chávez socialistiska Venezuela, som började exportera olja till förmånliga villkor till Kuba i utbyte mot kubanska professionella tjänster; framför allt läkare och annan sjukvårdspersonal. Överskottet av oljeimporten sålde Kuba vidare med vinst vilket gav Kuba ett välbehövt tillskott av utländsk valuta.

År 2006 blev Fidel Castro allvarligt sjuk och lämnade över presidentposten till sin yngre bror Raúl Castro. Under Raúl Castros tid som stats- och regeringschef genomfördes försiktiga reformer i marknadsekonomisk riktning, vilka öppnade upp för privatföretagande i liten skala och underlättade för kubaner att köpa och sälja sina hus och bilar. En migrationsreform ägde också rum 2013 vilken bland annat gjorde det möjligt för kubaner att resa utomlands utan statligt tillstånd. De ekonomiska reformerna var dock inte tillräckliga för att få den allt sämre kubanska ekonomin på fötter och sedan 2015 har den ekonomiska situationen gradvis blivit allt sämre.

Politiskt system

Kuba är en socialistisk republik och enpartistat. Kommunistpartiet (Partido Comunista de Cuba, PCC) är det enda tillåtna partiet i landet och har den yttersta makten. Kommunistpartiet kontrollerar alla styrande organ från regeringen ned till kommunfullmäktige.

PCC styrs av politbyrån, partiets mäktigaste organ. Politbyrån drar upp riktlinjerna för partiets och statens verksamhet. Partiets ledare, kallad förste sekreterare, är ordförande för politbyrån och har därmed stort inflytande över politiken. Partiets formellt högsta organ är emellertid partikongressen men den sammanträder endast med minst fem års mellanrum. Delegaterna vid kongressen väljer en centralkommitté på 110 medlemmar som arbetar mellan kongresserna. Centralkommittén utser i sin tur medlemmarna i politbyrån.

Genom antagandet av den nya konstitutionen år 2019 fick Kuba en president och en premiärminister. Presidenten som är statschef och överbefälhavare utses av parlamentet. Premiärministern, som leder regeringens dagliga arbete, utses av presidenten. Konstitutionen begränsar innehavet av höga politiska poster till två gånger fem år och en åldersgräns på sextio år för valbarhet.

Den lagstiftande makten ligger hos nationalförsamlingen som håller möte ett par gånger per år för att klubba igenom regeringens lagförslag. Nationalförsamlingen utser också ledamöterna i det så kallade statsrådet med för närvarande 14 ledamöter som sköter den löpande verksamheten mellan nationalförsamlingens möten. Nationalförsamlingen talman är ordförande för statsrådet.

Val till nationalförsamlingen hålls vart femte år. Alla kandidater måste på förhand godkännas av partiet och det finns bara en kandidat till varje mandat. Kandidaterna måste vinna mer än 50 procent av rösterna i sin valkrets. Om detta misslyckas måste en ny kandidat utses och en ny valomgång hållas. Antalet ledamöter i nationalförsamlingen har bantats i ett par steg och är 470 sedan valet 2023. Rösträttsåldern är 16 år. Väljarna kan i viss mån uttrycka sin vilja genom att rösta blankt eller lämna ogiltiga röster. I parlamentsvalet 2018 var andelen blanka eller ogiltiga röster nära 20 procent.

Republiken Kuba är uppdelad i 15 provinser och en ”specialkommun” (Isla de la Juventud), samt 168 kommuner. Kommunerna har visst självstyre. Vid valen till lokala församlingar finns det mer än en kandidat till varje plats men alla utnämns vid partiövervakade grannskapsmöten i respektive valkrets. Tidigare krävdes att kandidaterna skulle vara partimedlemmar men vid lokalvalet 2015 tilläts för första gången oberoende kandidater att ställa upp om de fick tillräckligt många röster vid nomineringsmötena. Utländska oberoende valobservatörer tilläts inte i Kuba.

År 2019 fick Kuba en ny konstitution vilken ersatte den tidigare grundlagen från 1976 som var utformad efter sovjetisk förebild. Även den nya författningen slår fast att kommunistpartiet är det enda tillåtna partiet och att staten äger de grundläggande produktionsmedlen, men till skillnad från tidigare erkänns den privata äganderätten i vissa fall och utländska investeringar garanteras och uppmuntras

Den inrikespolitiska utvecklingen

År 2018 avslutades den historiska generationens tid vid makten då Raul Castro avgick och Miguel Díaz-Canel valdes till landets nya president. Miguel Díaz-Canel är också förstesekreterare i kommunistpartiet och har således den yttersta makten i landet. Díaz-Canels ledord har varit ”kontinuitet, dvs att fortsätta på den historiskt inslagna vägen. Under hans tid vid makten har dock kriserna avlöst varandra.

Sedan 2019 har Kuba befunnit i den svåraste ekonomiska situationen sedan specialperioden på 1990-talet. Detta beror på en rad faktorer, bland annat de strukturella bristerna i den socialistiska ekonomiska modellen, den långsamma reformtakten, bundsförvanten Venezuelas ekonomiska kollaps och USA:s allt hårdare embargo. COVID-19 pandemin och dess följder förvärrade krisen ytterligare.

År 2020 krympte Kubas BNP med 11 %. I januari 2021 genomfördes en rad ekonomiska reformer för att få bukt med den ekonomiska krisen, bland annat en valutareform med syfte att avskaffa Kubas dubbla valutor- men reformen misslyckades. Tidpunkten (mitt under pandemin) var illa vald, den utlöste en hög inflation och skapade nya obalanser i den kubanska ekonomin samtidigt som flera valutor fortsatta att existera parallellt.

Idag har Kuba en blandad ekonomi, med en stor statlig sektor (där omkring två tredjedelar av landets arbetsföra befolkning har anställning) och en växande privat sektor. Den privata sektorn verkar inom ramen för ett osäkert regelverk, men har vuxit i betydelse under de senaste åren och ses av många som en förutsättning för att få bukt med Kubas krisande ekonomi. I september 2021 antogs ”mipymes” reformen. Reformen innebar en legalisering av ”mindre och medelstora” privatägda företag (mipymes) och ett juridiskt erkännande av dessa inom ramen för den kubanska ekonomin. Sedan dess har över 10 000 mipymes bildats i Kuba.

Stora satsningar på framför allt sjukvård och utbildning (Kuba utrotade analfabetismen redan på 60-talet) har lett till att Kuba historiskt rankat högt på listor över länders utveckling. Under de senaste årens kris har dock Kuba sjunkit i rankingarna och ligger för närvarande på plats 85 i UNDP:s Human Development Index (HDI 2023–2024). Hälso- och utbildningssektorerna är underfinansierade. Det saknas i dagsläget lärare och skolmaterial och sjukvården lider av brist på läkare, mediciner och basal utrustning.

Konstitution som antogs 2019, erkänner de mänskliga rättigheterna som universella och okränkbara och förbjuder diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet. I praktiken är dock politiska fri- och rättigheter kraftigt kringskurna och personer som utmanar det rådande politiska systemet utsätts för repressalier och löper risk att dömas till långa fängelsestraff. Den 11 juli 2021 uppstod massiva regeringskritiska protester runtom i landet, vilket inte inträffat i sådan skala på årtionden. Till följd av detta blev hundratals demonstranter fängslade, vissa med fängelsestraff så långa som 25 år.

År 2022 antogs en ny familjelag genom folkomröstning som bland annat stärker barnets rättigheter och legaliserar samkönade äktenskap och samkönad adoption.

Internationella relationer

Kuba har diplomatiska förbindelser med 190 länder. Landet bedriver en offensiv utrikespolitik och lägger stor vikt vid sina relationer till andra länder. Det över 60 år gamla amerikanska embargot mot Kuba, som skärpts i olika omgångar, har medfört att Kuba är utestängt från internationella finansieringsinstitutioner som Världsbanken (WB) och Internationella valutafonden (IMF). Det finns möjlighet för Kuba att få stöd från Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB). Detta kräver emellertid medlemskap i OAS (De amerikanska staternas organisation), vilket Kuba har meddelat att man inte är intresserad av. Kuba står även utanför den regionala samarbetsorganisationen för de karibiska staterna CARICOM. År 2015 deltog Kuba för första gången vid ett interamerikanskt toppmöte och har sedan deltagit i ministermöte, toppmöten och arbetsgruppsmöten, samt varit aktiv i CARICOM:s arbete med frågor som handel, utveckling och säkerhet. Samtidigt nyttjar Kuba andra internationella plattformar för att driva sin politik och är således mycket aktivt inom FN och andra internationella sammanslutningar som CELAC, den alliansfria rörelsen (Non-Aligned Movement - NAM), och G77, där Kuba var ordförande 2023 och stod värd för toppmötet G77 + Kina i Havanna.

Sedan 1992 begär Kuba årligen omröstningar i FN:s generalförsamling för ett upphävande av det amerikanska embargot mot Kuba och en överväldigande majoritet av FN:s medlemsstater röstar för Kubas resolution.

Kuba-Spanien

De historiska banden till Spanien är starka till följd av Kubas förflutna som spansk koloni och en stor del av befolkningen har spanskt påbrå. Spanien är en av Kubas största handelspartner. När den spanska ”lagen om historiskt minne” (La Ley de la Memoria Histórica) trädde i kraft 2007 – varigenom det blev möjligt för spanskkättlingar att ansöka om spanskt medborgarskap – var Kuba det landet i världen som skickade in flest ansökningar. För närvarande har fler än 100 000 kubaner fått spanskt medborgarskap och ytterligare 75 000 väntar på besked. Det finns en betydande närvaro av spanska hotellkedjor och investeringar inom många andra sektorer

Kuba-USA

Den sammanvävda 1900-talshistorien med och den geografiska närheten till USA är det som är mest avgörande för Kubas internationella situation. Frigörelsen från Spanien år 1898 skedde med USA:s hjälp, och det amerikanska inflytandet kom därefter att bli mycket stort ända fram till revolutionen 1959.

Relationerna mellan Kuba och USA har därefter präglats av det ekonomiska, kommersiella och finansiella embargo mot Kuba som USA successivt införde under de första åren på 1960-talet. Embargot kan endast hävas genom kongressbeslut. De diplomatiska relationerna mellan länderna avbröts helt år 1961. År 1977 upprättade de båda länderna var sitt intressekontor i Washington respektive Havanna som formellt löd under de schweiziska ambassaderna i de båda länderna.

Under Barack Obamas tid som president inleddes en normaliseringsprocess mellan USA och Kuba. De båda intressekontoren uppgraderades till ambassader och en rad lättnader i embargo infördes, bland andra färre reserestriktioner, och slopad maxgräns för remitteringar. Amerikanska telekombolag gavs också tillåtelse att ingå avtal med Kuba. Reguljär flygtrafik mellan länderna upprättades och amerikanska kryssningsfartyg tilläts angöra kubanska hamnar. Länderna ingick över 20 samarbetsavtal. En dialog om mänskliga rättigheter etablerades. I mars 2016 genomförde president Obama ett historiskt statsbesök i Havanna.

Efter denna period av närmande har USA åter skärpt sanktionerna mot Kuba och under Trumpadministrationen återinfördes Kuba på listan för stater som sponsrar terrorism. Bidenadministrationen har sedan dess upprätthållit de flesta av Trumps sanktioner.

Den svåra situationen i Kuba har lett till en våg av illegal migration från Kuba till USA. I januari 2023 införde USA ett migrationsprogram där kubaner med en sponsor i USA (ofta en släkting som kan stå för uppehälle och omkostnader) kan ansöka om uppehållstillstånd i USA och laglig inresa till landet. Under 2022–2023 beräknas 3–4% av Kubas befolkning ha emigrerat, varav majoriteten till USA. Det är den största migrationsvågen i Kubas historia.

Kuba-Ryssland

Kubas relation till Ryssland har blivit allt viktigare i takt med att USA:s sanktioner mot Kuba har skärpts. Kuba ser Ryssland som en viktig allierad som kan hjälpa landet att övervinna de ekonomiska och politiska utmaningar som de står inför. Ryssland har också ökat sitt stöd till Kuba, genom att skriva ner och skjuta upp Kubas bilaterala skuld till Ryssland, leverera mat och olja och hjälpa till med att utveckla den privata sektorn.

Efter Rysslands invasion av Ukraina och Rysslands isolering internationellt har relationen även blivit viktigare för Ryssland som ser Kuba som allierad med gott renommé inom regionen och globala syd. Kuba har delvis anammat den

ryska retoriken om orsaken till den ryska invasionen och det bilaterala utbytet har under de senare åren varit intensivt och på hög politisk nivå.

Kuba-Kina

Kina och Kuba har diplomatiska relationer sedan 1960-talet. Trots deras likheter i politiska system har de inte historiskt haft en nära relation. Främsta orsaken till detta är att Kuba, efter splittringen mellan Sovjetunionen och Kina under kalla kriget, stod på Sovjetunionens sida. Kina erkänner dock Kubas geostrategiska läge i och med närheten till USA och dess status som en av de sista kommunistiska utposterna. När USA närmade sig Kuba under Obama-åren såg också Kina ett behov i att förbättra och fördjupa sina relationer mer Kuba. Idag finns flera omfattande utvecklingsprojekt som finansieras av Kina inom exempelvis jordbruk, läkemedelsindustrin och infrastruktur. Som enskilt land är Kina dessutom Kubas största handelspartner. På senare tid har Kina också varit instrumentell i utvecklingen av Kubas telekommunikationssystem och det är till stor del kinesisk teknologi som används för internetutbyggnad och mobildatånät.

Kuba-EU

EU:s relationer med Kuba baserades 1996–2016 på en gemensam ståndpunkt om Kuba vars målsättning var att uppmuntra en demokratisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter. År 2003 frystes relationerna mellan EU och Kuba efter det att en stor grupp oppositionella arresterats och fängslats på ön.

År 2008 beslöt Europeiska Rådet att EU skulle återuppta en dialog med Kuba. Samma år undertecknades ett avtal mellan EU-kommissionen och Kuba. Avtalet fastslog ett framtida samarbete på områden av gemensamt intresse, bland annat miljö, forskning och kultur. I maj 2010 antog EU-kommissionen den första landstrategin för Kuba och under 2021–2027 allokeras totalt 150 miljoner euro till tre prioriterade sektorer: hållbart jordbruk och livsmedelssäkerhet; decentralisering och lokalisering, miljö samt stöd till ekonomisk och social modernisering.

Under våren 2014 inleddes förhandlingar om ett avtal för politisk dialog och samarbete med Kuba (Political Dialogue and Cooperation Agreement, PDCA). Det färdiga avtalet skrevs under i december 2016. Samtidigt upphävdes EU:s gemensamma ståndpunkt. Efter godkännande av Europaparlamentet trädde större delen av avtalet i kraft provisoriskt den 1 november 2017. Avtalet omfattar samtliga delar av EU:s relationer med Kuba såsom politisk dialog, mänskliga rättigheter, utvecklingssamarbete samt handel och ekonomiskt samarbete.

Det är dock inte ett frihandelsavtal likt de som EU har med andra länder i regionen. Avtalet kommer att träda i kraft i sin helhet först när det har ratificerats av samtliga EU:s medlemsstater. Sveriges riksdag godkände avtalet under 2019. EU¹ är Kubas största handelspartner.

EU:s höga representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik Joseph Borrell besökte Kuba i juli 2023 för samråd inom ramen för PDCA. EUs särskilda representant för mänskliga rättigheter, Eamon Gilmore, besökte Kuba i november 2023.

Kuba-Sverige

De ekonomiska och handelspolitiska relationerna mellan Kuba och Sverige är begränsade, men har ökat något under det senaste årtiondet. Den svenska exporten till Kuba uppgick till 142 miljoner SEK under 2023, och importen från Kuba till 33 miljoner SEK. Den svenska exporten består främst av maskiner och verkstadsprodukter, halvfabrikat och kemikalier, apparater för telekommunikation och transportutrustning. Importen består främst av malm, rom, tobak och verkstadsprodukter.

Det finns en några svenska företag representerade på Kubas, bland annat Volvo Construction Equipment och Ericsson. Dessa företag är väletablerade som viktiga leverantörer till nyckelsektorer inom den kubanska ekonomin. Omkring 50 svenskar bor mer eller mindre permanent i Kuba.

I december 2015 undertecknade Sverige och Kuba ett Memorandum of Understanding (MOU), d.v.s. en avsiktsförklaring, rörande bilateralt samarbete och politisk dialog. Kuba har liknande avtal med ett antal andra EU-medlemsländer. Mänskliga rättigheter tillhör de ämnen som Sverige och Kuba har kommit överens om ska stå på agendan i den politiska dialogen. Sverige har ett begränsat biståndssamarbete med Kuba 2021–25 med fokus på demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och stärkt motståndskraft mot klimatförändringar.

---

¹ EU samt dess medlemsländer.